

יום עיון בנושא עדרי עיזים לחלב

פגישת מגדלים בתאריך 9/9/02

מצבת עדר הצאן בסקטור היהודי
הרכב פנימי של ענפי הכבשים והעזים לבשר ולחלב
 מספר ראשי צאן

אחוז עזים/כבשים מהסה"כ		אחוז עזים/כבשים מהסה"כ		אחוז עזים/כבשים מהסה"כ		
סה"כ		סה"כ	עדרי בשר	סה"כ	עדרי חלב	
130,000	87%	95,000	94%	35,000	71%	כבשים (1) אחוז חלב/בשר מהסה"כ
100%		73%		27%		
20,000	13%	6,000	6%	14,000	29%	עזים אחוז חלב/בשר מהסה"כ
100%		30%		70%		
150,001	100%	101,001	100%	49,000	100%	בסך הכל אחוז חלב/בשר מהסה"כ
100%		67%		33%		

כמעט 100% מהכבשים לחלב הם מגזע "אסף". בעדרי הבשר ישנם גזעים שונים המתאימים לגידול כבשים לבשר בלבד

סקטור הצאן היהודי

- סקטור הצאן היהודי נחשב ליעיל כלכלית מהסקטור הערבי והבדואי הן בתחום החלב והן בתחום הבשר.
- בסקטור היהודי כ- 500 עדרי צאן.
- מזה, מאוגדים באגודת הנוקדים כ- 350 עדרים
- גודל העדר הממוצע (כבשים ועזים, בשר וחלב) בסקטור היהודי עומד על כ- 300 ראש.
- פעילות הענף מתאפיינת ביתרונות לגודל, לכן קיימת מגמת גידול בגודל העדר בסקטור היהודי.

מצבת עדרי הצאן בסקטור הבדואי

כבשים ועזים

גודל עדר ממוצע	מספר העדרים	ראשי צאן צאן	
190	600	115,000	אזור הצפון
130	1,250	165,000	אזור הדרום
150	1,850	280,000	סה"כ

ענף החלב - סקירה כללית

- ענף עיקרי ויציב בכלכלה החקלאית. במונחי מחירים לצרכן מדובר על כ- 6 מיליארד ₪ בשנה.
- פורמלית, ייצור החלב מוסדר במכסות ייצור.
- מעשית נקבע בין תנובה למגדלים.
- מחיר החלב נקבע בהסכמה בין היצרנים, המשווקים ומשרד החקלאות.
- ענף חלב הבקר מצוי בהליכי רפורמה אשר שוחקת את מחיר החלב (משפיעה גם על חלב הצאן).

שוק חלב העזים וחלב הכבשים

- צריכת מוצרים מחלב צאן עולה בהתמדה בעולם ובישראל.
- הצרכן הישראלי הופך להיות מודע יותר ויותר לאיכות חלב העזים על פני חלב בקר רגיל.
- יותר ויותר מוצרים מחלב עזים נמצאים על המדפים, המוצרים נגישים יותר לצרכן.
- מחירי החלב בענף ליצרון (לפני מע"מ) הם: חלב בקר כ- 1.4 ₪, חלב כבשים 3.15 ₪, חלב עזים 2.47 ₪.
- כמחצית מהכנסות יצרני חלב צאן באים ממכירת בשר. מחיר הבשר מתנהג בהתאם לביקוש והיצע.

שוק חלב העזים וחלב הכבשים (המשך)

- בשנת 2000 היווה יצור חלב בעזים כ- 2.8 פרומיל מסך כמות ייצור החלב הכולל ועמד על כ- 3.4 מליון ליטר.
- בערכים כספיים מוערך החלק המדווח למועצת החלב של חלב הצאן בכ- 35 מיליון ₪, רבע מכך מהווה חלב עזים.
- מוערך כי כ- 60% מכלל חלב העזים משווק לתנובה לכן הנפח הכספי של שוק חלב העזים מוערך בכ- 14 מיליון ₪ או כ- 5.5 מיליון ליטרים.
- בהשוואת 2000 ל- 1999 נכרת מגמת גידול בחלב העזים ששווק באמצעות מועצת החלב של כ- 12% לעומת חלב כבשים שלא גדל.

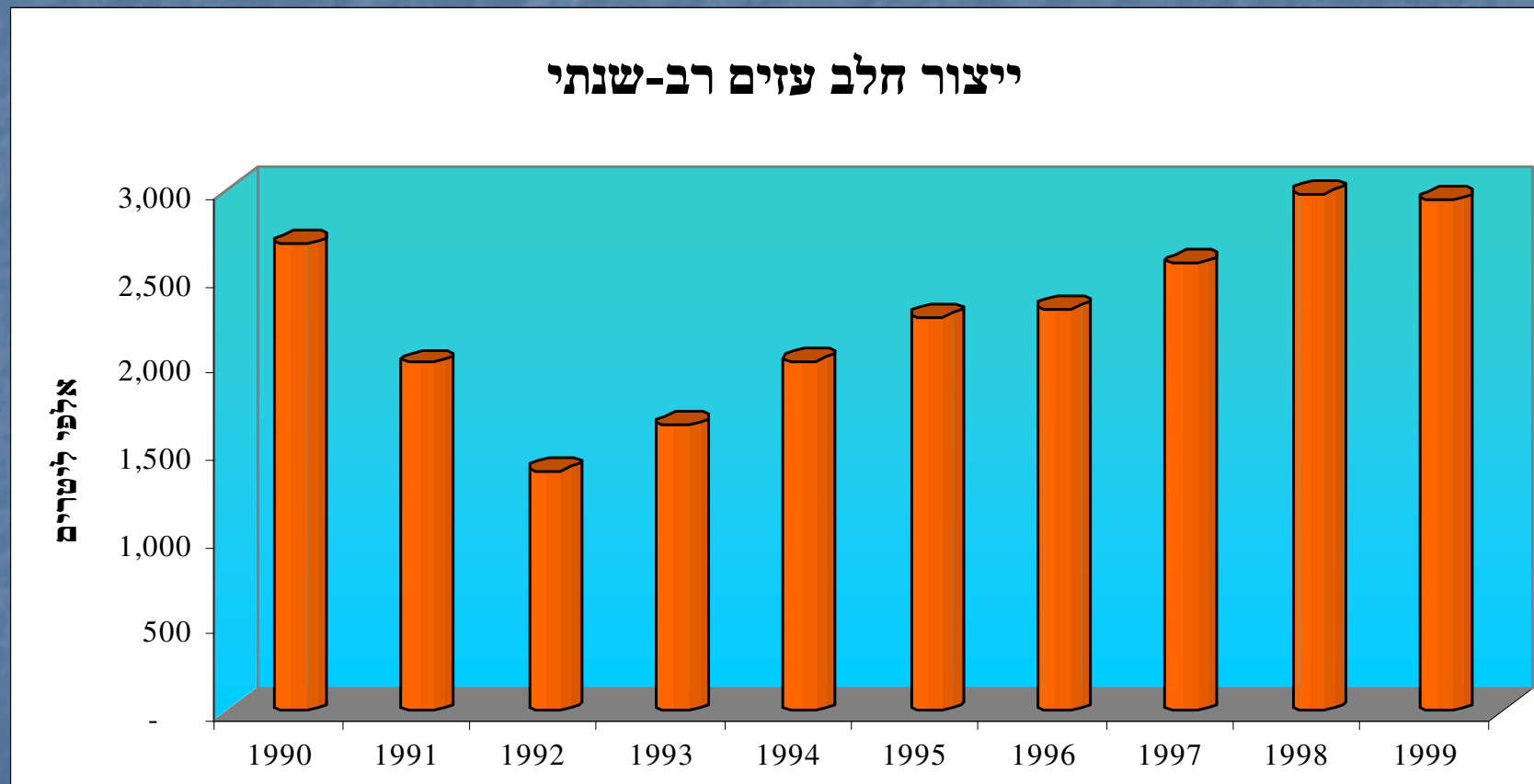
הערכת נפח ומגמת השוק כיום

■ היקף הייצור השנתי של חלב העזים נאמד כיום בכ- 4.5 עד 5.5 מליון ליטרים בשנה.

■ ניתוח נתוני שיווק חלב העזים, בטווח של 10 שנים, מראה על גידול יציב ועלייה מתמדת בייצור החלב

ייצור חלב עזים

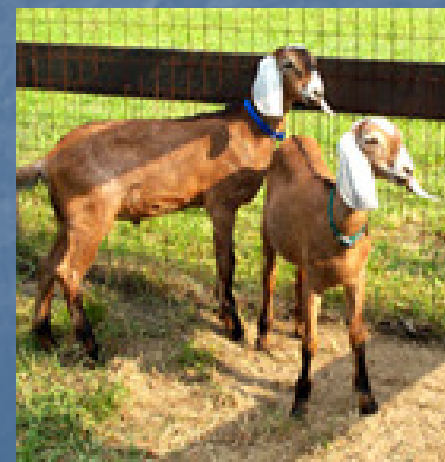
אייבקס יעוץ עסקי מתקדם בע"מ, אורי דהן ושות' - יעוץ כלכלי ועסקי

מוצרים מחלב עזים

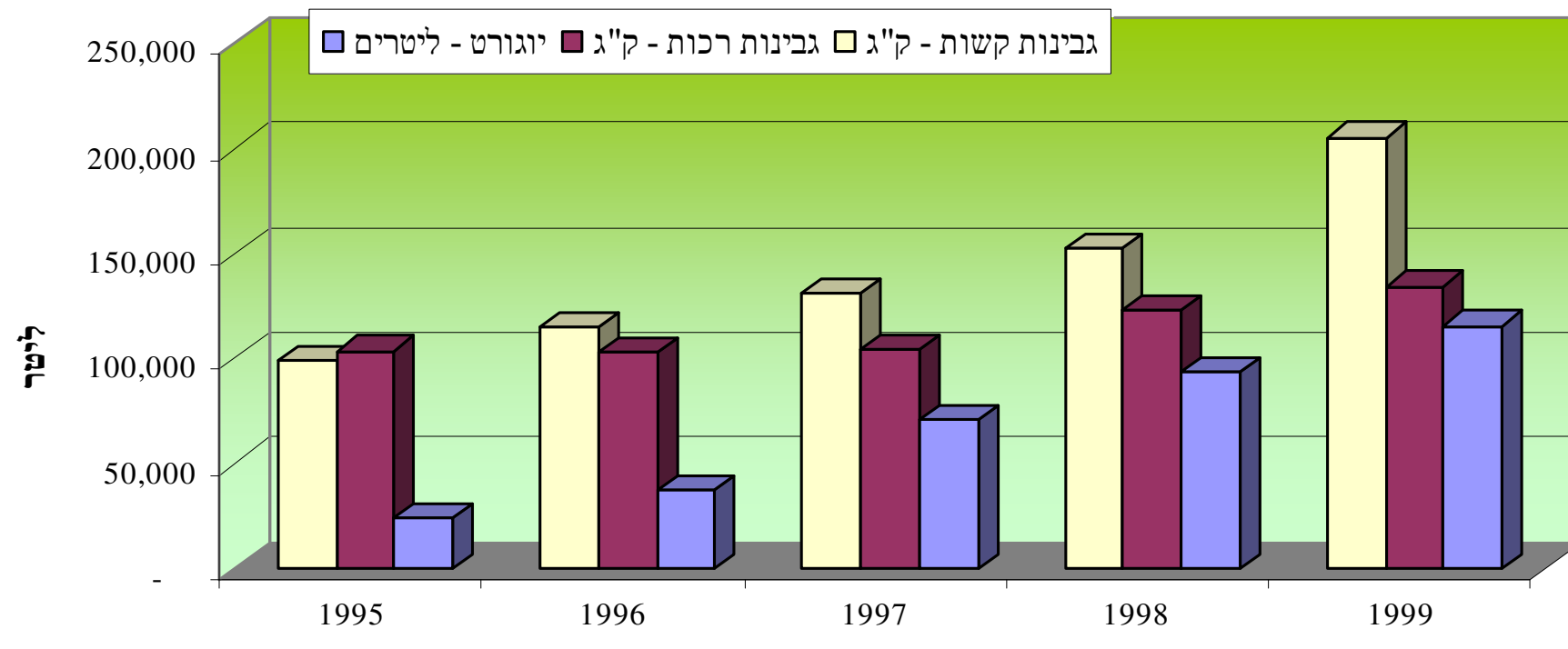
שנה	יוגורט – ל'	גבינה רכה – ק"ג	גבינה קשה – ק"ג
1995	24,020	103,369	98,889
1996	37,567	102,884	115,037
1997	70,516	104,001	131,025
1998	93,187	122,864	152,839
1999	115,517	134,501	205,655

שיעור השינוי המצטבר לפי קבוצת מוצרים בין השנים 1995 - 1999

קבוצת מוצרים	עלייה מצטברת באחוזים
יוגורט ותוצרת ניגרת	381%
גבינות רכות	30%
גבינות קשות	108%

מוצרים מחלב עזים

אייבקס יעוץ עסקי מתקדם בע"מ, אורי דהן ושות' - יעוץ כלכלי ועסקי

מודל SWOT לענף חלב העזים

■ נקי חוזקה – S

- ענף מאורגן במכסות ייצור.
- מחיר נקבע בהסכמה – "מחיר מטרחה".
- חלב איכותי, בריא ובעל יתרונות מוכחים על פני חלב בקר.
- שוק "עולה" למוצרי חלב עזים – צרכנים ויצרנים חדשים מצטרפים באופן תדיר.
- פוטנציאל יצוא שעדיין לא מומש.
- מוצרים חדשים מופיעים על המדפים כתוצאה של תחרות גוברת בין היצרנים.
- הקמת מחלב ביתית הפכה לטרנד אופנתי.
- שוק מקומי חזק ומחירים גבוהים לעומת מחירי היצוא.

■ נקודות חולשה – W

- למרות מכסות ייצור - קיים שיווק לא מאורגן.
- תפוקת חלב נמוכה בהשוואה לפרה ברפת.
- תפוקת חלב נמוכה לעז במרעה לעומת עז בדיר.
- מחיר גבוה באופן משמעותי לעומת תוצרת מחלב בקר.
- עלות ייצור גבוהה ביחס לחלב בקר.
- עונתיות בייצור החלב מקשה על פיתוח שווקים חדשים וביסוסם.
- הקמת מחלבה לייצור מוצרי חלב מצריכה אישור משרד הבריאות.
- רגישות הענף למצב בטחוני ומדיני המשפיעים על שוק הבשר.

הזדמנויות – O

- שימור וניצול עתודות קרקע לאומית.
- הקמת מחלבה לייצור מוצרים מאפשרת השתלבות בשוק המקומי וביצוא.

איומים – T ■

- כניסה לא מבוקרת של יצרנים עלולה לשחוק את מחיר המכירה.
- הרפורמה בענף חלב הבקר עלולה להשפיעה על מחיר חלב העזים.
- רגישות הרווחיות של הענף למזג אוויר ולמשקעים (דיר במרעה).
- חשיפה ליבוא מתחרה וזול (בעיקר של מוצרים סופיים).

מדיניות משרד החקלאות כלפי ענף הצאן בתחום היקף ייצור החלב

■ פיקוח על היקפי ייצור החלב (מכסות לעומת ייצור בפועל)

■ תמורה למגדל מעבר למכסה שנקבעה לו

■ אלטרנטיבות להמשך :

■ ביטול המכסות

■ ניהול גמיש (מצב נוכחי)

■ תוספת שנתית מדורגת

■ מחיקת מכסות עקב אי ביצוע

אגודת הנוקדים

- חברים באגודה : 100 מגדלי כבשים לחלב, 200 מגדלי כבשים לבשר ו- 50 מגדלי עזים (מתוך כ- 500 עדרים בסקטור היהודי).
- יצור חלב עזים ע"י חברי האגודה לעומת סך הענף :
2.5 מיליון ליטר של חברי אגודה (כ- 75%) לעומת 3.4 מיליון ליטר בכלל (בכבשים האחוז גבוה בהרבה).

מטרות אגודת הנוקדים

א. יצור חלב

- ארגון ובקרה על שיווק החלב, כולל המחיר.
- קרן לסבסוד המחיר בעונות חלשות.
- עידוד ציבורי לצריכת מוצרי חלב צאן.
- טיפול בייצוא גבינות.

ב. בשר

- עזרה מקצועית למגדלים.
- טיפוח גזעים לבשר.

ג. מטרות כלליות

- סיוע מקצועי והכוונה למגדלים.
- עזרה, סיוע וקשר בכל הקשור במניעת גניבות צאן.
- תכנת "רחלים" - בשימוש כ- 60 מגדלים.

דוגמא לתמחור ליטר חלב בעדר עזים לחלב

תמחיר חלב עיזים ₪ - נערך ב- 5/2001
עבור עדר של 400 חולבות

סעיף	יח'	מחיר	כמות	סך שנתי לאם	עלות ב- ₪ לליטר	אחוז מסך העלות
מזון						
1	ק"ג	0.775	499.1	386.8	0.5951	26%
2	ק"ג	0.800	162.9	130.3	0.2005	9%
3	ק"ג	0.549	197.4	108.4	0.1667	7%
4	ק"ג	0.560	241.2	135.1	0.2079	9%
5	ק"ג	0.166	48.2	8.0	0.0123	1%
סה"כ מזון						
	ת.ע.1			768.6	1.1825	52%
הוצאות שוטפות אחרות						
6	ק"ג	0.166	50.0	8.3	0.0128	1%
7	ק"ג	8	18.0	144.0	0.2215	10%
8	חודש	2	12.0	24.0	0.0369	2%
9	חודש	2	12.0	24.0	0.0369	2%
10	לליטר	0.07	650.0	45.5	0.0700	3%
11	שונות (%) מהשוטפות ללא הובלה ושונות)	6%	969.0	58.1	0.0894	4%
סה"כ שוטפות						
				303.9	0.4676	21%

אייבקס יעוץ עסקי מתקדם בע"מ, אורי דהן ושות' - יעוץ כלכלי ועסקי

המשך - דוגמא לתמחור ליטר חלב בעדר עזים לחלב

סך עלות מזון ושטיפות אחרות					
73%	1.6501	1,072.6			
3%	0.0660	42.9	1,072.6	4%	12 הנהלה וכלליות (% מסך השטיפות)
סך הוצאות משתנות					
76%	1.7161	1,115.5			
עלות עבודה, פחת וריבית					
44%	0.9923	645.0	1.50	430	י"ע עבודה עצמית 13
15%	0.3308	215.0	1.00	215	י"ע עבודה שכירה 14
11%	0.2511	163.2		2.ע.ת	פחת וריבית 15
4%	0.0938	61.0	5%	1219.5	3.ע.ת ריבית לאינוונטר 16
סך הוצאות עבודה, פחת וריבית					
73%	1.6680	1,084.2			
סך הוצאות					
149%	3.3841	2,199.7			
49%	1.1135	723.8		4.ע.ת	סה"כ תוצר לוואי
100%	2.2706		ללא מיסים והיטלים		סה"כ עלות יצור חלב גלמי